

1. Korte typering van Maatschappij Discordia

Maatschappij Discordia werkt sinds haar oprichting in 1984 vanuit de **visie** die, vrij naar Nietzsche, als volgt kan worden omschreven: 'Je kunt niet ergens over nadenken als je niet steeds alles verwerpt'. Een gedachte van Sjostakovitsj omschrijft het **uitgangspunt** dat Discordia bij het toepassen van haar visie hanteert: 'De kunst is de fluistering van de geschiedenis die boven het tumult van de tijd uit is te horen.' Door dit uitgangspunt resoneert op de achtergrond altijd een zinsnede uit *Ashes to Ashes* van Pinter heen: 'Je kunt maar één keer beginnen, maar je kunt wel steeds opnieuw eindigen'.

Met andere woorden: het is de **missie** van Maatschappij Discordia – en de naam zegt het al – om zich nergens op vast te leggen. Eenmaal begonnen, wil Discordia het theater steeds opnieuw bevragen. Met als inzet onbevangingheid. Met als doelstelling het theater steeds een klein beetje te kantelen zodat met elke nieuwe voorstelling een nieuw perspectief ontstaat. Zowel op klassiek repertoire als op nieuwe teksten, zowel op de wereld als op het individu in de wereld. Maar eerst en vooral wil Discordia natuurlijk steeds opnieuw goede en aantrekkelijke toneelvoorstellingen maken, voorstellingen die het publiek aanspreken en tot terugkerend bezoek aanzetten.

Maatschappij Discordia bestaat uit een kern van vijf makende spelers of spelende makers: Jorn Heijdenrijk, Matthias de Koning, Annette Kouwenhoven, Jan Joris Lamers en Miranda Prein. Financiële en zakelijke aspecten zijn in handen van Bert Kienhuis (0,5 fte), voormalig oprichter en tot voor kort eigenaar van Buro Zaken, administratiekantoor voor culturele instellingen. Het werk van Discordia kan worden beschouwd als zich afspelend in een **laboratorium**. Alle activiteiten die Discordia onderneemt, vormen tezamen een onderzoekscentrum dat voorbeelden stelt en voorzetten geeft die door de werelden die met Discordia in contact komen kunnen worden overgenomen. Dat dit gebeurt en dat Discordia daarin zeer succesvol is blijkt uit de invloed die Discordia vanaf haar ontstaan heeft uitgeoefend en nog steeds uitoefent op de wereld om haar heen, van jong tot oud, van student tot ervaren theatermaker, van criticus tot theaterwetenschapper. Bij Discordia en haar navolgers staat de kwaliteit van de overdracht

centraal, worden geen microfoons gebruikt, is elke nuance zichtbaar en wordt steeds het gesprek met het publiek gezocht.

De kwaliteit die Discordia nastreeft, wordt gezocht en getoond op het podium waar de visie en de doelstelling van het collectief het beste tot haar recht komen: de kleine zaal, de vlakke vloer. In deze omgeving kan Discordia haar denkende en onderzoekende manier van spelen, haar voorstellingen, op de meest pregnante wijze voorleggen aan en overbrengen op het publiek. Een voorstelling van Discordia biedt altijd een pertinente discussie over stijl. Niet over de inhoud maar over de omgang van het toneel met die inhoud. De spelers van Discordia spelen niet alleen een stuk, ze spelen in de allereerste plaats hun commentaar en reflectie op het stuk, op de eigen rol, op de rol van de ander, op zichzelf als toneelspeler, op het publiek en op de relatie tussen zichzelf en dat publiek. En het wonderlijk, paradoxaal resultaat van al dat commentaar is toneel dat in het beste geval zo dichtbij komt dat het publiek erin kan wonen.

De komende vier jaar wil Discordia de diversiteit die de afgelopen vier jaar is ontstaan als gevolg van de financiële beperkingen intensiveren. Behalve dat dit artistieke vernieuwing met zich brengt, gaat Discordia ervan uit door verbreding van het aanbod de publieksaantallen en de financiële resultaten kunnen worden verbeterd.

2. Artistieke uitgangspunten, signatuur en beschrijving activiteiten

• ARTISTIEKE UITGANGSPUNTEN

Discordia kiest voor haar programmering zowel (klassiek) repertoire als nieuwe teksten, maar maakt ook gebruik van de montagevorm die het theater kent en waarbij de vormgeving, die sterk verwant is aan de beeldende kunst, een extra kwaliteit aan de producties toevoegt¹. De vaste kern maakt het bij uitstek mogelijk repertoire te hernemen, nieuw repertoire aan te maken en series te produceren. Daarbij kan de groep zich ook in verschillende formaties opsplitsen,

---

¹ Aan Jan Joris Lamers werd in 2009 de Wijnberg Scenografie Prijs toegekend en in 2011 de Prosceniumprijs (uit het juryrapport: 'Al die jaren heeft Lamers zich gemanifesteerd als een zeer eigenzinnig theatermaker die grote waarde hecht aan de traditie van de toneelspeelkunst als een kunst van de zelfstandig handelende en denkende toneelspeler.')

zoals bij *Pointless International*, de recente voorstelling van de mannelijke leden van de groep, waarmee ook in het buitenland succes is geboekt. En de succesvolle serie *Weiblicher Akt* die door de vrouwelijke spelers van de groep wordt gemaakt en gespeeld en waarvan deel zes, *Vanuit Iokaste*, door *Cutting Edge* tot de vijf meest memorabele voorstellingen van 2015 werd uitgeroepen.

'In het dissecteren van Sophocles' tragedie ontmaskert Discordia de kunstmatige totstandkoming en illusoire vanzelfsprekendheid van maatschappelijke rollen en realiteit.' – *Cutting Edge*

Discordia speelt nooit voor het publiek maar met het publiek, *in overdrachtelijke zin*. Het ligt niet in de visie van Discordia besloten om het 't publiek gemakkelijk te maken, integendeel. Van het publiek wordt een eigen inzet, een eigen opstelling en een eigen kritische blik verwacht die ontvankelijk is voor de visie en de inzet van Discordia. Het werk hoeft niet noodzakelijkerwijs toegankelijk te zijn, maar dient wel toegang te geven tot de denkpiste die Discordia steeds opnieuw met zijn publiek wil lopen. Daarbij heeft Discordia de **ambitie** om te gaan waar nog niemand is gegaan, te lopen waar nog niemand heeft gelopen. Steeds vanuit het besef om, zoals Shakespeare opmerkte, het geweten van je tijd te zijn.

Discordia heeft school gemaakt, in binnen- en buitenland, 'discordiaans' is een standaardbegrip in de theaterwetenschap geworden². Discordiaans staat model voor een theater dat in zijn ontwikkeling voortdurend wordt herijkt en van nieuwe impulsen voorzien. Het theater van Discordia vindt zijn inspiratie in en is verwant met de Poolse theatervernieuwer Grotowski, met het theater van Peter Brook, het Japanse Noh theater en het door Jan Joris Lamers mede ontwikkelde Werkteater. De aanwezigheid van Discordia vormt een constante kracht en een voortdurende inspiratie in de theaterwereld. In haar samenstelling, haar manier van werken en de kwaliteit die dat oplevert, neemt Discordia een **avant-garde positie** in die als uniek kan worden beschouwd in het Nederlandse theaterveld.

'Het werk van Discordia was en is een intense inspiratie voor hele generaties

---

² In 1999 plaatste de Duitse theaterhistoricus Hans-Thies Lehmann in zijn boek *Postdramatisches Theater* Discordia op één lijn met Robert Wilson, Peter Brook, Jerzy Grotowski, Wooster Group, Forced Entertainment en anderen.

theaterregisseurs, vormgevers, dramaturgen en acteurs. Dit verdient eeuwige ondersteuning.' – Ivo van Hove, artistiek directeur Toneelgroep Amsterdam

- **ARTISTIEKE AMBITIES 2017-2020**

Maatschappij Discordia wil zichzelf, haar uitgangspunten en haar positie als avant-gardegezelschap trouw blijven. Concreet komt het erop neer dat Discordia in de komende kunstenplanperiode de vijf belangrijkste artistieke lijnen zal doortrekken:

1. **Nieuwe experimentele producties** voor de kleine zaal;
2. **Bewezen repertoireproducties** voor de grote zaal;
3. **De Republiek:** maandelijks theatersalon in samenwerking met De Balie;
4. **Polycoproducties:** (inter)nationale samenwerking met De Koe, tg Stan, Dood Paard, 't Barre Land en De Roovers;
5. **De Veere:** fin-de-saison met de Theatertroep, 't Barre Land e.a. in het kader van talentontwikkeling en het doorgeven van *best practices*.

- **ACTIVITEITEN 2017**

NIEUWE VOORSTELLINGEN

Titel: *De Sloterdijk Show (Deel 1: De vroege jaren)*

Beoogde speelperiode: 23 januari t/m 4 februari 2017, 10 avonden in

Amsterdam/Frascati, daarna tournee t/m april 2017

Beoogde speelplekken: Amsterdam (10), Haarlem/Toneelschuur,

Rotterdam/Schouwburg, Almere/Corrosia, Groningen/Grand Futura, Eindhoven/Natlab,

Antwerpen/Monty, Brussel/Kaaaitheater, Gent/NTGent (exacte data volgen)

Aantal voorstellingen: 22 (10 Amsterdam, 6 rest v/h land, 6 buitenland)

Bezetting: Annette Kouwenhoven, Jan Joris Lamers, Jorn Heijdenrijk, Matthias de Koning, Miranda Prein

Concept en uitwerking: De filosoof Peter Sloterdijk staat al lang op onze lijst van favoriete dramaturgen. Zijn manier van schrijven vormt een schitterende basis voor toneelvoorstellingen. De eerste aflevering gaat over 'de schemering van het valse bewustzijn' en zal door de kerngroep worden ontwikkeld voor en gespeeld in de kleine zaal.

Titel: *Driekoningenavond* (coproductie met De Theatertroep)

Beoogde speelperiode: januari 2017 t/m april 2017 (met evt. reprises in september t/m oktober 2017)

Beoogde speelplekken: Amsterdam (8), Utrecht/Theater Kikker, Almere/Corrosia, Haarlem/Toneelschuur, Rotterdam/Walhalla, Antwerpen/Monty, Den Haag/Theater aan het Spui

Aantal voorstellingen: 24

Bezetting: De Theatertroep, Matthias de Koning en Damiaan de Schrijver (tg Stan).

Concept en uitwerking: Matthias de Koning zal samen met Damiaan de Schrijver de seizoensopening van De Theatertroep coachen/regisseren. De Theatertroep heeft een aanpak die lijkt op die van het Londense Globe Theatre, waar zowel de adel als de arbeider kwam en 'hoge' en 'lage' kunst versmolten. Vol plezier zullen ze alle maatschappelijke waarden op hun kop zetten, om te onderstrepen dat het verstand en de zotheid tweelingen zijn, dat zin en onzin hand in hand gaan en dat het theater de plaats bij uitstek is om deze depolarisatie op te voeren.

Titel: *Pointless International – Deel 2* (coproductie met 't Barre Land)

Beoogde speelperiode: 10 t/m 21 oktober 2017, 10 avonden in Amsterdam/Frascati, daarna tournee t/m eind december

Beoogde speelplekken: Amsterdam/Frascati, Groningen/Grand Futura, Rotterdam/Schouwburg, Utrecht/Theater Kikker, Haarlem/Toneelschuur, Den Haag/Theater aan het Spui, Antwerpen/Monty, Brussel/Kaaithheater, Toulouse/Théâtre Garonne

Aantal voorstellingen: 37 (Amsterdam 10, rest v/h land 15, buitenland 12)

Bezetting: Czeslaw de Wijs, Jorn Heijdenrijk, Matthias de Koning, Vincent van den Berg, Damiaan de Schrijver (tg Stan)

Concept en uitwerking: *Pointless International* is een toegankelijke, Engels gesproken clownvoorstelling voor volwassen publiek en verbindt het beste van het toneel met het beste van het circus. Het is de ultieme cross-over en heeft geen equivalent binnen het Nederlandse toneelbestel. *Pointless International (deel 1)* uit 2014 is met veel enthousiasme ontvangen door publiek en recensenten, een hit in het kleinezalencircuit. December jongstleden stond de voorstelling zeven keer voor een uitverkochte zaal in Toulouse.

Pointless International (deel 2) gaat verder waar deel 1 is opgehouden. De voorraad aan acts en clownscènes is schier onuitputtelijk. Maar voor deel 2 toveren de clowns wel een zeer speciaal konijn uit hun hoge hoed: Damiaan de Schrijver (tg. Stan), de grootste clown van allemaal, maakt als gastspeler zijn entree.

Pointless International (deel 2) wordt bewust wederom in het Engels gemaakt. Wij zien de voorstelling als een opening naar het internationale circuit. Los van de enerverende kanten van het toeren in het buitenland, heeft dit ook een pragmatisch belang. Wij kunnen een groter afzetgebied goed gebruiken en over het algemeen wordt er meer betaald voor een internationale voorstelling. En een voorstelling die internationaal is doorgebroken, krijgt ook meer status in Nederland. *Pointless International (deel 1)* was een eerste stap die ons in Toulouse bracht, de springplank naar Frankrijk. Met de nieuwe *Pointless International (deel 2)* willen we de vruchten plukken van onze investeringen. Ook daarom is Damiaan de Schrijver een welkome gast: tg Stan heeft een lange internationale traditie en een uitgebreid internationaal netwerk, waar we op kunnen meeliften.

Titel: *Weiblicher Akt deel 8: TBC*

Beoogde speelperiode: 26 september t/m 7 oktober 2017, 10 avonden in Amsterdam daarna tournee t/m december 2017

Beoogde speelplekken: Amsterdam/Frascati, Haarlem/Toneelschuur, Rotterdam/Schouwburg, Utrecht/Theater Kikker, Deventer/Bouwkunde, Groningen/

Grand Futura, Arnhem/Stadstheater, Eindhoven/Natlab, Almere/Corrosia,
Antwerpen/Monty, Brussel/Kaaithheater, Gent/NtGent

Aantal voorstellingen: 28 (Amsterdam 10, rest van het land 12, buitenland 6)

Bezetting: Annette Kouwenhoven, Maureen Teeuwen, Miranda Prein en Jan Joris Lamers

Concept en uitwerking: In de serie Weiblicher Akt wordt bestaand toneelrepertoire zodanig bewerkt dat bij bekende verhalen als *Oedipous* of *Macbeth* het perspectief bij de vrouwelijke personages wordt gelegd. Deel 6, *Vanuit Iokaste*, is door de spelers onlangs aangeboden aan het internationale Europese project *House on Fire*. De reacties waren enthousiast en Discordia hoopt met deze editie een kleine internationale tournee te kunnen maken langs o.a. Toulouse, Berlijn, Lissabon en Bergen. Weiblicher Akt 7 (september 2016) is gebaseerd op *Macbeth*; hierin wordt via Lady Macbeth, Angela Merkel en Hillary Clinton het thema vrouw en macht aan een onderzoek onderworpen. Deel 8 is gebaseerd op *La Dame aux Camélias* van Alexandre Dumas fils uit 1848. Aan de hand van dit drama uit de negentiende eeuw vragen we ons af of liefde tussen verschillende sociale standen nog steeds onvanzelfsprekend is.

REPRISES

Titel: *Der Theatermacher*

Beoogde speelperiode: begin januari 2017 tot en met juni 2017

Beoogde speelplekken: Amsterdam/Frascati, Almere/Corrosia, Haarlem/Toneelschuur, Gent/NTGent, Brussel/Kaaithheater, Antwerpen/Monty

Aantal voorstellingen: 10 (Amsterdam 2, rest van het land 3, buitenland 5)

Bezetting: Jan Joris Lamers, Matthias de Koning, Annette Kouwenhoven, Jorn Heijdenrijk, Anouk Driessen ('t Barre Land)

Concept en uitwerking: Discordia wil jaarlijks een voorstelling uit haar repertoire hernemen. Deze voorstellingen hebben hun kwaliteit en bereik in het verleden bewezen en zijn geschikt om in de grote zalen te spelen. Het streven is om deze

repertoirevoorstellingen ook op andere plaatsen te spelen, bij voorkeur in een klein circuit of in combinatie met andere voorstellingen.

De eerste herneming in 2017 betreft *Der Theatermacher* uit 1991.

Met Frascati is afgesproken dat Discordia haar bewezen repertoire in een soort *Gijsbrecht*-traditie aan het begin van het jaar gaat spelen in Zaal 1 (exacte data volgen).

Discordia zal deze voorstelling ook in het Kaaitheater in Brussel en bij NTGent (eerste week van mei 2017) in Gent spelen en in de Toneelschuur Haarlem en in Corrosia Almere.

THEATERSALON

Titel: *De Republiek*

Beoogde speelperiode: elke eerste maandag van de maand (behalve juli en augustus)

Beoogde speelplekken: De Balie Amsterdam

Aantal voorstellingen: 10 in Amsterdam

Bezetting: Discordia plus gasten

Concept en uitwerking: Elke eerste maandag van de maand organiseert Discordia in samenwerking met het Amsterdamse debatcentrum De Balie een avond, *De Republiek*, waarop vertegenwoordigers van alle kunsten bijeenkomen en in aanwezigheid van publiek voorstellen en voorzetten doen voor nieuwe thema's, zowel op het gebied van spelen, schrijven als vormgeven. Tijdens deze avonden worden onder andere nieuwe (eventueel vertaalde) stukken, gedichten, toespraken en filosofische essays gelezen. Kunstenaars/wetenschappers/politici worden geïnterviewd, actuele artistieke kwesties met collega's en publiek besproken. Deze avonden zijn gratis toegankelijk en het publiek wordt via email en de digitale en geprinte publiciteit van De Balie op de hoogte gebracht. Een belangrijk element van *De Republiek* vormt de reflectie op de wereld en de invloed ervan op de ontwikkeling van de kunsten, met inbegrip van de theaterkunst. Tijdens *De Republiek* worden bestaande indelingen in disciplines, generaties en circuits met opzet doorbroken.

POLYCOPRODUCTIES – (INTER)NATIONALE SAMENWERKING

Titel: *Atelier*

Beoogde speelperiode: 16 februari 2017 – 18 maart 2017

Beoogde speelplekken: Amsterdam, Haarlem, Antwerpen

Aantal voorstellingen: 18 (Amsterdam 4, rest vh land 4, buitenland 10)

Bezetting: Damiaan de Schrijver, Matthias de Koning, Peter van den Eede

Concept en uitwerking: Een van de belangrijke zijtrajecten van Discordia, is de zogenoemde Polycoproductie, ontstaan in de jaren negentig uit de toneelavonden van de Belgisch-Nederlandse repertoirevereniging De Veere (samenwerking tussen Discordia, tg Stan en Dito Dito). Kenmerkend voor de polycoproducties is dat één of meer leden van twee of meer gezelschappen plannen smeden om, tussen de bedrijven door en buiten de agenda's om, en anders of verschillend van hun eigen repertoire, voorstellingen te maken die buiten de eigen paden treden en die later, na een rijpingsproces in de reguliere agenda's van de respectievelijke gezelschappen worden opgenomen.

DE VEERE

Titel: *Fin-de-saison*

Beoogde speelperiode: 23 mei t/m 10 juni

Beoogde speelplekken: Amsterdam/Frascati en mogelijk daarna Antwerpen/Monty

Aantal voorstellingen: 15 (Amsterdam 15 en daarna mogelijk Antwerpen 5)

Bezetting: coproductie met de Theatertroep, 't Barre Land en met optredens van diverse individuele toneelspelers onder wie Maureen Teeuwen, Sara Bosschere, Bartel Jespers, Laura Mentink, Wim van der Grijn e.a.

Concept en uitwerking: Onder de noemer *De Veere; de Belgisch-Nederlandse Repertoire Vereniging*, werkt Discordia al sinds 1992 samen met oude en jonge

theatermakers om in een laboratoriumsetting voorstellingen te maken die, door verschillende leeftijden en ervaringen bij elkaar te brengen, een rol kunnen spelen bij het doorgeven van theaterervaring (*best practices*) aan nieuwe generaties. Het is belangrijk dat een generatie jonge/nieuwe theatermakers haar werk baseert op het fundament/de bibliotheek/de humuslaag die Discordia heeft gecreëerd en die door het nog altijd actief aanwezig zijn van Discordia in het theaterveld een unieke schakel vormt tussen oud en nieuw. Opgeruimd in de kelders van het archief zal het niet langer de stimulerende waarde hebben die het werk nog altijd bezit. Het werk van Discordia bestaat alleen als het op het toneel te zien is en vanaf die plaats generaties theatermakers en hun publiek kan blijven inspireren.

- *ACTIVITEITEN 2018*

NIEUWE VOORSTELLINGEN

Titel: *Freud, Schnitzler, Strindberg, Calderon*

Beoogde speelperiode: vanaf 22 januari t/m 3 februari 2018 eerst 10 avonden in Amsterdam daarna tournee t/m april 2018

Beoogde speelplekken: Amsterdam/Frascati, Haarlem/Toneelschuur, Rotterdam/Schouwburg, Almere/Corrosia, Groningen/Grand Futura, Eindhoven/Natlab, Antwerpen/Monty, Brussel/Kaaitheater, Gent/NtGent (exacte data volgen)

Aantal voorstellingen: 22 (10 Amsterdam, 6 rest v/h land, 6 buitenland)

Bezetting: Annette Kouwenhoven, Bartel Jaspers, Jan Joris Lamers, Jorn Heijdenrijk, Miranda Prein, Matthias de Koning

Concept en uitwerking: Auteurs die nog steeds een rol van betekenis spelen. Over analyse en mythologie, manie en vervreemding. Met materialen van de meesters van de droom. Door de spelers wordt het onderwerp onderzocht, uitgewerkt en getoond.

Titel: *Ideeën, boek twee Multatuli* (coproductie met 't Barre Land)

Beoogde speelperiode: 20 t/m 31 maart 2018 Amsterdam, daarna tournee t/m mei

Beoogde speelplekken: Amsterdam, Haarlem, Rotterdam, Den Haag, Utrecht

Aantal voorstellingen: 22 (Amsterdam 10, rest v/h land 10, buitenland 2)

Bezetting: Czeslaw de Wijs, Jorn Heijdenrijk, Margijn Bosch, Vincent van den Berg

Concept en uitwerking: Vergeet *Max Havelaar*. Vergeet *Minnebrieven*. Hier komen de *Ideeën* van Multatuli! Een bijna veronachtzaamd, nauwelijks te karakteriseren maar sprankelend monument van idee en taal. De *Ideeën* zijn verschenen in zeven bundels tussen 1862-1877 en zijn voor Multatuli een zoektocht naar de waarheid. Zo nodig met opoffering van alles wat hem dierbaar is. Deze gedachte en het losse stramien geven hem de mogelijkheid om er alles in te publiceren wat hij op het hart heeft: aforismen, politieke commentaren, parabels, opmerkingen, herinneringen, voorspellingen, mededelingen, paradoxen, beschouwingen over godsdienst, de positie van vrouw en arbeider, Indië, literatuur, kunst, wiskunde en opvoedkunde. Verder heeft hij er, verspreid over de zeven delen, een roman en een toneelstuk in verstoppt: *Woutertje Pieterse* en *Vorstenschool*. Het materiaal doet qua omvang en onuitputtelijkheid sterk denken aan Karl Kraus. Soms subtiel, soms grof, maar altijd geniaal meeslepend. En op de puinhopen van zijn onbarmhartige sloopwerk moest een nieuwe en betere wereld worden gebouwd. De vraag was alleen: hoe? Meer dan honderdvijftig jaar later wordt deze vraag opnieuw aan het publiek voorgelegd. *Boek Eén* gaat in première op 17 maart 2016 in Frascati. Door de spelers wordt het onderwerp onderzocht, uitgewerkt en getoond.

Titel: *Over de schreeuw en de lach*

Beoogde speelperiode: 24 april t/m 5 mei 2018, 10 avonden in Amsterdam daarna tournee t/m mei

Beoogde speelplekken: Amsterdam, daarna tournee (exacte plekken en data volgen)

Aantal voorstellingen: 10 (Amsterdam 10, rest v/h land 5)

Bezetting: Annette Kouwenhoven, Jan Joris Lamers, Matthias de Koning, Miranda Prein, Sara de Bosschere (De Roovers)

Concept en uitwerking: scènes uit Italië: waarnemingen van Stendhal en getuigenissen van Primo Levi. Overeenkomsten en contradicties in de kunst van twee auteurs uit twee verschillende tijdperken. Door de spelers wordt het onderwerp onderzocht, gecreëerd en getoond.

Titel: *De worm en de appel* (Weiblicher Akt deel 9)

Beoogde speelperiode: 25 september t/m 6 oktober 2018 ,10 avonden in Amsterdam daarna tournee t/m december, exacte data volgen

Beoogde speelplekken: Amsterdam/Frascati, Haarlem/Toneelschuur, Rotterdam/Schouwburg, Utrecht/Theater Kikker , Deventer/ Bouwkunde, Groningen/Grand Futura, Arnhem/Stadstheater, Eindhoven/Natlab, Almere/Corrosia, Antwerpen/Monty, Brussel/Kaaitheter, Gent/NTGent

Aantal voorstellingen: 28 (Amsterdam 10, rest vh land 12, buitenland 6)

Bezetting: Annette Kouwenhoven, Maureen Teeuwen, Miranda Prein en Jan Joris Lamers

Concept en uitwerking: In de serie Weiblicher Akt reeks wordt bestaand toneelrepertoire zodanig bewerkt dat het perspectief bij de vrouwelijke personages wordt gelegd (zie voor meer informatie over de reeks onder 2017).

Deel 8, *De worm en de appel*, gaat over de vraag in hoeverre de vrouw oorzaak of gevolg is van het uiteenvallen van sociale verbanden, uitgaande van *Een Poppenhuis* (1879) van Henrik Ibsen.

REPRISES

Titel: *vandeneedevandeschrijvervande koningendiderot*

Beoogde speelperiode: 2018

Beoogde speelplekken: Amsterdam, Haarlem, Rotterdam, Groningen, Utrecht

Aantal voorstellingen: 30 voorstellingen (Amsterdam 10, rest v/h land 10, buitenland 10)

Bezetting: Damiaan de Schrijver, Matthias de Koning, Peter van den Eede

Concept en uitwerking: Deze polycoproductie van Discordia, tg Stan en De Koe, gemaakt op basis van *Le paradoxe sur le comédien* van Denis Diderot, uitgebracht in juni 2001 en op tournee geweest in Nederland, België, Frankrijk en Canada, wordt hernomen en maakt een tournee door België en Frankrijk. De wens om deze voorstelling te hernemen, komt vooral doordat we regelmatig te horen krijgen van zowel mensen uit de diverse theaters in Nederland, België en Frankrijk, als van mensen, die destijds de voorstelling gezien hebben, of we de voorstelling nog ergens spelen en waar dan en wanneer dan; dat bracht ons ertoe om deze voorstelling terug op het repertoire te zetten.

Titel: *De Kersentuin*

Beoogde speelperiode: januari 2018 tot en met juni (exacte data volgen)

Beoogde speelplekken: Amsterdam, Almere/Corrosia, Haarlem/Toneelschuur, Gent/NT Gent, Brussel/Kaaitheater, Antwerpen/Monty

Aantal voorstellingen: 10 (Amsterdam 2, rest van het land 3, buitenland 5)

Bezetting: Martijn Nieuwerf, Sara de Bosschere, Jorn Heijdenrijk, Matthias de Koning, Annette Kouwenhoven, Jan Joris Lamers, Margijn Bosch, Vincent van den Berg

Concept en uitwerking: Met Frascati is afgesproken dat Discordia haar oude repertoire in een soort *Gijsbrecht*-traditie aan het begin van het jaar gaat spelen in Zaal 1. *De Kersentuin* is de moderne klassieker van Anton Tsjechov waarin de eigenaar van een groot landgoed in weerwil van de aanhoudende waarschuwingen van een jonge ondernemer haar bezit uiteindelijk in de handen van deze de zoon van een vrijgemaakte lijfeigene ziet vallen. Die vervolgens begint met het omhakken van de kersenvormen om er huisjes op te bouwen voor toeristen uit Moskou. Discordia heeft deze voorstelling steeds met groot succes gespeeld en verwacht dat opnieuw te kunnen doen.

THEATERSALON

Titel: *De Republiek*

Beoogde speelperiode: elke eerste maandag van de maand (behalve juli en augustus)

Beoogde speelplekken: De Balie Amsterdam

Aantal voorstellingen: 10 in Amsterdam

Bezetting: Discordia plus gasten

Concept en uitwerking: Elke eerste maandag van de maand organiseert Discordia in samenwerking met het Amsterdamse debatcentrum De Balie een avond, *De Republiek*, waarop vertegenwoordigers van alle kunsten bijeenkomen en in aanwezigheid van publiek voorstellen en voorzetten doen voor nieuwe thema's, zowel op het gebied van spelen, schrijven als vormgeven. (Zie voor meer informatie onder 2017)

POLYCOPRODUCTIES – (INTER)NATIONALE SAMENWERKING

Titel: *Ambrosia*

Beoogde speelperiode: eind 2018 en eerste helft 2019

Beoogde speelplekken: Amsterdam, landelijke tournee, buitenlandse tournee

Aantal voorstellingen: 30 (buitenland 10 in 2018, rest van tournee in binnen- en buitenland in 2019)

Bezetting: coproductie Discordia, Dood Paard, tg Stan, de Koe

Concept en uitwerking: Voor de nieuwe polycoproductie van Discordia, Dood Paard, tg Stan en de Koe, gepland eind 2018, begin 2019, hebben de samenwerkende partijen *Ambrosia* (2006) van Roland Schimmelpfennig op het oog, een satire die zich afspeelt tijdens een nazit in een cafékelder waar iedereen drinkt, door elkaar praat, tot de vroege ochtend blijft en via terzijdes en monologen elkaar vergiftigt, omdat dat gebeurt als iedereen het naar zijn zin heeft. Een voorstelling over (toneelspelers)nachtmerries, ongelukken op het toneel, taboes op het toneel, de onttakeling, het sterven, het er niet meer zijn. De vorm bestaat uit het formeren van een band, een concert met eigen teksten en op basis van gedichten, kort gezegd: een toneelspelersbandoptredenpoëzieavond.

DE VEERE

Titel: Fin-de-saison

Beoogde speelperiode: 22 mei t/m 10 juni 2018

Beoogde speelplekken: Amsterdam/Frascati en mogelijk daarna Antwerpen/Monty

Aantal voorstellingen: 15 (Amsterdam 15 en daarna mogelijk Antwerpen 5)

Bezetting: coproductie met de Theatertroep, 't Barre Land en met optredens van diverse individuele toneelspelers onder wie Maureen Teeuwen, Sara de Bosschere, Bartel Jespers, Laura Mentink, Wim van der Grijn e.a.

Fin-de-saison wordt de komende periode speerpunt in het verder diversifiëren van het werk van Discordia en het ondersteunen van talentontwikkeling.

• ACTIVITEITEN 2019-2020

In deze twee jaren zullen de ingezette lijnen, als ze naar verwachting zijn verlopen, zowel artistiek als zakelijk, worden voortgezet met:

1. **Nieuwe experimentele producties** voor de kleine zaal;
2. **Bewezen repertoireproducties** voor de grote zaal;
3. **De Republiek:** maandelijkse theatersalon in samenwerking met De Balie;
4. **Polycoproducties:** (inter)nationale samenwerking met de Koe, tg Stan, Dood Paard, 't Barre Land;
5. **De Veere:** fin-de-saison met de Theatertroep, 't Barre Land e.a. in het kader van talentontwikkeling en het doorgeven van *best practices*.

Zoals onder punt 1 reeds opgemerkt wil Discordia de komende periode benutten om de diversiteit die de afgelopen vier jaar is ontstaan als gevolg van de financiële beperkingen te intensiveren. Behalve dat dit artistieke vernieuwing met zich brengt, gaat Discordia ervan uit door verbreding van het aanbod de publieksaantallen en de financiële resultaten kunnen

worden verbeterd.

WERKWIJZE

De **werkwijze** van Discordia is vergelijkbaar met die van het laboratorium: in een doorlopende stroom wordt aan verschillende projecten en producties gewerkt. Alle voorstellingen worden geconceptueerd, ontwikkeld en uitgevoerd door de spelerskern van de groep, in haar geheel dan wel in verschillende onderverdelingen. Bij samenwerkingen met andere spelers en/of groepen worden voorstellingen geconceptueerd, ontwikkeld en uitgevoerd door alle bij een productie betrokken spelers c.q. makers. Door deze werkwijze is er bij Discordia en de aangesloten collectieven in feite geen sprake van een afgezonderde **planning**fase. Het bedenken, ontwikkelen en realiseren van producties is een onophoudelijk proces en kenmerkt het wezen van Discordia als kunstenaarscollectief en broedplaats.

Dat betekent niet dat Discordia zich afgezonderd van de wereld aan haar kunst wijdt, integendeel. Door haar vele formele en informele contacten, zowel in de wereld van het theater, het theateronderwijs als daarbuiten, staat Maatschappij Discordia in verbinding met de wereld. Die wereld wordt programmatisch binnengehaald en bij de ontwikkeling van het werk betrokken via De Republiek.

DOELGROEPEN

Het publiek dat voorstellingen van Discordia bezoekt, kan in drie **doelgroepen** worden verdeeld: algemeen theaterpubliek, gespecialiseerd theaterpubliek (o.a. recensenten), en vakgenoten: collega-theatermakers en theaterstudenten (zowel theatermakers als theaterwetenschappers). Voor elk van deze drie groepen vervult Discordia, behalve het aanbieden van een kwalitatief hoogstaande theatervoorstelling, belangrijke nevenfuncties (zie voor een uitwerking hiervan onder punt 4b).

Discordia sluit geen enkel publiek uit maar de praktijk heeft uitgewezen dat het publiek dat naar Discordia komt redelijk tot goed is ingevoerd in de codes die gepaard gaan met experimenteel en avant-garde theater. Joost Sternheim heeft dat in een vroeger stadium al

scherp onder woorden gebracht toen hij opmerkte dat Discordia geen afbeelding maakt van de realiteit, maar een tegenvoorstel doet. Dat behoort tot de visie en werkwijze van Discordia: het uitdagen van het publiek, om mee te denken en de piste die Discordia loopt mee te lopen. Dat hieraan behoefte is, bewijst de grote groep trouw publiek dat steeds naar Discordia komt kijken en de steeds teugkerende groep van jongeren die de weg naar Discordia weet te vinden.

3. Plaats in het veld

Maatschappij Discordia **onderscheidt zich** om te beginnen doordat ze het oudst bestaande nog altijd zeer actieve spelers/makerscollectief van Nederland is (sinds begin jaren tachtig). Discordia is daarbij **uniek** omdat zij het begin vormt van een toneelgenre dat onder de eigen naam school heeft gemaakt, tot de **canon** van het toneel is doorgedrongen en tot op de dag van vandaag tot inspiratie en navolging leidt. . Een voorstelling van Discordia biedt altijd een discussie over stijl. Over de omgang van het toneel met de inhoud. De spelers van Discordia spelen niet alleen een stuk, ze spelen in de allereerste plaats hun commentaar en reflectie op het stuk, op de eigen rol, op de rol van de ander, op zichzelf als toneelspeler, op het publiek en op de relatie tussen zichzelf en dat publiek.

Bovendien omvat Discordia de **keten** productie (voorstellingen), reflectie (De Republiek), (inter)nationale samenwerking ('t Barre Land, tg Stan, de Koe, Dood Paard, Theatertroep, De Roovers) en talentontwikkeling (zie voor dit laatste onder punt 6).

Deze door Discordia uitgevonden en nog steeds ontwikkelde vorm van theater maken heeft ertoe geleid dat 'discordiaans' een standaardbegrip is geworden. Door de theaterkritiek wordt Discordia tot op de dag van vandaag beschouwd als een **onmisbare schakel** in de ontwikkeling van het Nederlandse toneel.

'Fenomenen als Maatschappij Discordia zijn zeldzaam in ons land. Men dient er zuinig op te zijn, tenminste zolang we willen dat het toneel zich in een artistieke, esthetische continuïteit blijft ontwikkelen, dat talent zich kan omzetten in ervaring die doorgegeven kan worden, als voedingsbodem voor nieuwe generaties. Maatschappij Discordia is in die zin niet slechts een al dan niet te appreciëren fenomeen, maar vooral ook een

onmisbare en vruchtbare schakel in de Nederlandse toneelgeschiedenis.’ – Loek Zonneveld, theatercriticus.

De succesvolle samenwerking met *producerende* instellingen behoort tot de activiteiten die Discordia ook in de komende periode wil voortzetten, zoals de **substantiële samenwerking** met de Nederlandse gezelschappen 't Barre Land en de Theatertroep, en de Vlaamse gezelschappen tg Stan, de Koe en De Roovers, gezelschappen die zich alle schatplichtig noemen aan het werk van Discordia.

Ten aanzien van *presenterende* instellingen werkt Discordia in *De Republiek* samen met debatcentrum De Balie in Amsterdam waar het gaat om onderzoek, reflectie en vernieuwing, en gaat Discordia vitale verbindingen aan met Frascati (waarvan zij een van de huisgezelschappen is) in Amsterdam, de Rotterdamse Schouwburg, de Toneelschuur in Haarlem, Theater Kikker in Utrecht, Bouwkunde in Deventer, Corrosia in Almere, Natlab in Eindhoven, Theater a/h Spui in Den Haag, Grand Théâtre in Groningen, AINSI in Maastricht, Monty in Antwerpen, NT Gent in Gent en het Kaaitheter in Brussel.

'Discordia is het enige gezelschap uit begin jaren tachtig, dat nog steeds oprecht aan het zoeken is; dat niet ten onder is gegaan in het establishment of in monumentenzorg is beland.' – Guy Guypens, artistiek leider Kaaitheter Brussel.

4. Ondernemerschap

A. Bedrijfsvoering en financiering

Maatschappij Discordia neemt geen financiële risico's, wat met de geringe middelen die de groep ter beschikking staan ook nauwelijks mogelijk is. Er wordt met een klein budget uiterst zuinig en kostenefficiënt gewerkt. Onder andere door vanuit de opgebouwde decor- en kostuumvoorraad steeds weer nieuwe scenografieën en aankledingen te realiseren. Bovendien worden de uitgaven streng bewaakt, zodat er geen reserves hoeven te worden aangesproken.

Daarnaast wordt met verwante organisaties samengewerkt op het terrein van kantoor- en huisvestingsfaciliteiten en personeel om, via het delen van de zogenoemde *back office*, te komen tot een lagere overhead voor de deelnemende instellingen. Bovendien kan door het delen van (publieks)bestanden en netwerken, bundeling van promotie en communicatie en het aanspreken van elkaars publieksgroepen, verhoging van het publieksbereik efficiënter en effectiever worden nagestreefd. Met Frascati is afgesproken om met groepen die onder haar dak werken en een subsidie genieten, in gezamenlijkheid een publiciteitsmedewerker aan te trekken die door Frascati zal worden gehuisvest.

De afgelopen jaren heeft Discordia het spelen van haar repertoirevoorstellingen tot een minimum moeten beperken. De door Discordia eerder getoonde en nog steeds nagestreefde kwaliteit wat betreft deze programmering kon niet worden gegarandeerd, evenmin kon nieuw repertoire voor de grote vlakkevloerzaal worden aangemaakt. Toch zou de groep, naast voortzetting van de vernieuwende experimentele producties die zij de afgelopen periode heeft kunnen maken, reprises en nieuw repertoire opnieuw ter hand willen nemen. Een belangrijke reden hiervoor is dat er vanuit het publiek vraag naar is. Uit het verleden kan worden vastgesteld dat Discordia in staat is het klassieke repertoire op een vernieuwende en originele wijze voor het voetlicht te brengen. Voorbeelden hiervan zijn producties als *Der Theatermacher* (Thomas Bernhard), *Fin de Partie* (Samuel Beckett), *De kersentuin* (Anton Tsjechov) en *Je me souviens* (Georges Perec).

Veranderingen in bedrijfsvoering

Het heeft Discordia de afgelopen periode moeite gekost om de door haar gewenste publiekaantallen te realiseren, wat deels het gevolg is van de door de groep aangeboden programmering die vooral ingevoerde theaterliefhebbers, collega's en studenten aanspreekt en uitsluitend in een kleine publieksopstelling kon worden getoond. Om daarin verandering te brengen zet Discordia voor de komende periode vol in op het **vergroten van de publieksaantallen, het aantal speelplekken en speelbeurten.**

Ten opzichte van de huidige situatie is de belangrijkste wijziging het opstellen en doorvoeren van een marketingcommunicatieplan, waarvoor Benien Performing Arts Management op factuurbasis adviezen verstrekt. In 2015 zijn we reeds gestart met het uitvoeren van nieuwe

publiekswervende activiteiten die direct merkbare resultaten hebben opgeleverd, zowel in financiële zin (donaties) als op het gebied van bezoekersaantallen. In 2013/2014 lag het gemiddelde bezoekersaantal rond de 40, in 2015 is dit gestegen naar 74 (inclusief buitenland). Voor de komende periode wordt gestreefd naar een stijging van gemiddeld 64 naar 75 (binnen Nederland).

Inkomstenbronnen

Maatschappij Discordia begroot een mix aan inkomsten van 29 procent eigen inkomsten, 44 procent subsidie Fonds Podiumkunsten en 27 procent subsidie van de gemeente Amsterdam. Uitgedrukt in geld worden de eigen inkomsten begroot op € 160.300,-. Dit betekent een toename ten opzichte van de huidige begroting met ruim € 60.000,-. Een deel van deze hogere inkomsten moet komen uit coproductiebijdragen en publieksinkomsten. Tevens verwachten we we naast inkomsten uit werkzaamheden voor derden, bijdragen te verwerven uit giften van particuliere donateurs en vrienden. Een eind 2015 uitgevoerde actie onder vrienden heeft bijna € 10.000,- opgeleverd.

De grote afhankelijkheid van subsidie vormt het grootste bedrijfsrisico. De afgelopen jaren hebben we dankzij een strak zakelijk en financieel beleid en met een minimale subsidie resultaten behaald die ver boven de begrootte en vereiste aantallen zijn uit gekomen. Die prestatie is mede het resultaat van onbetaalde arbeid en het permanente hergebruik van decormaterialen, kostuums, rekwisieten en technische materialen.

Door een afname van speelplekken in het land en teruglopende programmeerbudgetten bij de theaters is het steeds moeilijker om voorstellingen te boeken en uitkoopsommen op het gewenste niveau te af te spreken, waardoor het verkrijgen van opbrengsten uit optredens onder druk is komen te staan. Desondanks zijn we er in geslaagd nieuwe vaste speelplekken af te spreken in Rotterdam, Deventer, Almere, Eindhoven en Gent, en zijn met een aantal volgende speelplekken in gesprek. In Amsterdam, waar de meeste activiteiten plaatsvinden, spelen we bijna uitsluitend op partagebasis. Gezien de voorkeur voor zaalopstellingen met een beperkte capaciteit, een van de aspecten die kenmerkend is voor het theater dat Discordia voorstaat, is de recetteopbrengst per definitie laag. Om aan de gewenste 29 procent eigen inkomsten te komen blijft de noodzaak bestaan om extra inkomsten te verkrijgen uit het verrichten van

werkzaamheden voor derden, zoals lesgeven op diverse scholen en het ontwerpen van decors, affiches en het regisseren en begeleiden van voorstellingen van andere gezelschappen. Dit laatste geschiedt ook in het kader van talentontwikkeling.

Governance Code Cultuur en Code Culturele Diversiteit

Maatschappij Discordia volgt de Governance Code Cultuur. Discordia is een vereniging en hanteert het bestuursmodel. Dit model werkt naar alle tevredenheid. Eén keer per jaar wordt het model en het functioneren van het bestuur (samenstelling, taken en verantwoordelijkheden) geëvalueerd. Bij de samenstelling van het bestuur streeft Discordia naar variëteit om een evenwichtige samenstelling te bereiken. Het bestuur bestaat uit drie leden die beschikken over deskundigheid binnen de volgende disciplines: culturele diversiteit, podiumkunsten en cultureel ondernemerschap. De leden van het bestuur kennen een zittingstermijn gekoppeld aan een rooster van optreden. Discordia werkt per definitie met een vast acteursbestand, maar onderschrijft het streven naar een grotere diversiteit bij theaterinstellingen, Code Culturele Diversiteit. Dat betekent voor Discordia dat het gezelschap bij het uitnodigen van gastspelers en het doorgeven van haar vakkennis extra aandacht wil schenken aan mogelijkheden om de diversiteit te vergroten.

B. Publieksbenadering

Zoals hierboven reeds is geschreven, zet Discordia voor de periode 2017-2020 vol in op het vergroten van het publieksbereik. Via het vergroten van het aantal speelplekken en het aantal speelbeurten. Discordia staat vanzelfsprekend open voor iedereen, maar de praktijk heeft uitgewezen dat het publiek dat naar Discordia komt redelijk tot goed is ingevoerd in de codes die gepaard gaan met experimenteel en avant-garde theater en daaraan veel plezier beleeft.

Het publiek dat voorstellingen van Discordia bezoekt, kan in drie segmenten worden verdeeld: algemeen theaterpubliek, gespecialiseerd theaterpubliek (met name recensenten), en vakgenoten: collega-theatermakers en theaterstudenten (zowel theatermakers als -wetenschappers). Voor elk van deze drie segmenten vervult Discordia, behalve het aanbieden van een kwalitatief hoogstaande theatervoorstelling, belangrijke nevenfuncties.

1. Algemeen publiek Uit reacties, vaak na afloop van een voorstelling, blijkt dat algemeen publiek graag meegaat in het discours, het tegenvoorstel, dat Discordia opwerpt. Dit publiek bezoekt dan ook jaar in jaar uit elke voorstelling die Discordia uitbrengt en ondersteunt de groep met raad (als Vriend) en daad (als mecenas). Het publiek beperkt zich niet alleen tot ouderen, ook jongeren herkennen zich in het werk van Discordia en bezoeken regelmatig de voorstellingen. Het marketingbeleid voor de komende periode zal met een extra inspanning op het jongere publiek worden gericht.

2. Gespecialiseerd publiek Door hun brede kijk op het theater beschikken recensenten over het vermogen om prestaties met elkaar in vergelijking te brengen. Zij komen met regelmaat kijken, hoewel zij, op de *Theaterkrant* na, niet altijd de mogelijkheid krijgen een recensie te publiceren. De afgelopen periode zijn recensies verschenen over de voorstellingen *Weiblicher Akt 6 – Vanuit Iokaste* (Kester Freriks gaf **** in de *Theaterkrant*), *Ionescu* (Loek Zonneveld gaf **** in de *Theaterkrant*), *Ik in het blauw* (Kester Freriks gaf aan deze samenwerking met de Roovers **** in de *Theaterkrant*), *Weiblicher Akt 5 – Bron/Brontë* (Loek Zonneveld gaf **** in de *Theaterkrant*, Hein Janssen gaf *** in de *Volkskrant*), *Pointless International* (Loek Zonneveld gaf **** in de *Theaterkrant*, Karin Veraart gaf **** in de *Volkskrant*, Joukje Akveld gaf **** in *Het Parool*, Sara van der Kooi gaf *** in *Trouw*), *Je ne te vois plus tu es mort* (Loek Zonneveld gaf **** in de *Theaterkrant*), 'Verteekening' (Loek Zonneveld gaf **** in de *Theaterkrant* onder de veelzeggende kop 'Een hersenknersend mooie toneelavond'). *Volkskrant*-recensente Karin Veraart nam *Pointless International* op in haar Top-10 van het seizoen 2013-2014, en *Bron/Brontë* (*Weiblicher Akt 5*) in haar Top-10 in het seizoen 2014-2015.

3. Vakgenoten Voor collega's en studenten ligt de meerwaarde van Discordia in het bestaan van de groep als zodanig: de 'discordiaanse' school van theater maken is in het hier en nu aanwezig. Voorstellingen van Discordia worden door veel vakgenoten bezocht, bediscussieerd, geanalyseerd en geëvalueerd. Het werk van Discordia vormt voor hen een voortdurende bron van inspiratie.

Marketing en publiciteit

Om publiek te bereiken, bestond marketing en publiciteit bij Discordia, bij gebrek aan een publiciteitsmedewerker, tot voor kort voornamelijk uit het aankondigen van nieuwe voorstellingen, via e-mail, affiches en flyers. Ook waren leden van de groep voor de premières steeds present in uitzendingen van *Theatermakers*, het wekelijkse radioprogramma over theater op Amsterdam FM. De maandelijkse bijeenkomsten van *De Republiek* worden vooral via e-mail bekendgemaakt.

In het licht van deze aanvraag en de aanvraag bij het Fonds Podiumkunsten, en de nadruk die in toenemende mate wordt gelegd op marketing en publiciteit – cultureel ondernemerschap – is Discordia begonnen met het formuleren en uitvoeren van nieuwe strategieën om het publieksbereik te vergroten en het publiek hechter aan Discordia te binden. Er is een Vrienden van Discordia opgericht, waarvan mede dankzij gebruikmaking van adressenbestanden van verwante gezelschappen, gedurende de afgelopen periode al meer dan 81 toneelliefhebbers lid zijn geworden. Vrienden die ook bereid zijn Discordia financieel te steunen (55). Aan de uitbreiding van deze groep wordt verder gewerkt, terwijl de band met de vrienden en aanhangers (1551) wordt onderhouden en versterkt door het periodiek verzenden van een nieuwsbrief.

Ook heeft Discordia de hulp en expertise ingeroepen van Dr Benien van Berkel, een specialiste op het gebied van kunstmanagement en kunstmarketing, die na ervaring als hoofd marketing van het Holland Festival en zakelijk leider van ICKamsterdam (en nog vele andere functies in de cultuurwereld) haar eigen bureau is begonnen: Benien Performing Arts Management. Aan de hand van de analyse die Van Berkel heeft gemaakt over aard, plaats en functioneren van Discordia in het theaterbestel en de aanbevelingen die daaruit zijn voortgevloeid, wil Discordia in de komende periode haar positie versterken en haar publiek vergroten. Om dat te bereiken is een continu marketing- en publieksbeleid onontbeerlijk. Discordia heeft Van Berkels advies overgenomen om na te gaan of zo'n beleid samen met groepen van vergelijkbare omvang zou kunnen worden geformuleerd en geëffectueerd. Vervolgens is Discordia in gesprek gegaan met Frascati, wat ertoe heeft geleid dat Frascati dit streven wil ondersteunen door ruimte beschikbaar te stellen voor een gedeelde marketing- en publiciteitsmedewerker. Met de

Theatertroep en 't Barre Land is inmiddels samenwerking op dit terrein afgesproken, een eventuele vierde partner moet deze coalitie vervolmaken. Gesprekken daarover zijn in gang.

Wanneer een marketing- en publiciteitsmedewerker wordt aangesteld kan Discordia de uitwerking van andere voorstellen van Van Berkel ter hand nemen, waaronder acties met universiteitsbladen en het spelen van voorstellingen op (jongeren)festivals, zoals Lowlands. In deze context zal de komende tijd worden geprobeerd de groepsnaam van een lading te voorzien die aansluit bij de belangstelling van jongere generaties. Hiertoe zal Discordia zich ook nadrukkelijk gaan manifesteren op sociale media en de website uitbouwen met meer inhoudelijke en praktisch gerichte informatie: trailers van voorstellingen, beeldmateriaal, historische overzichten en een link naar kaartverkoop. Bovendien maken we afspraken met andere gezelschappen om in de communicatie met het publiek naar elkaars activiteiten en voorstellingen te verwijzen. Dat komt zowel de producerende instellingen (Theatertroep, Dood Paard, Likeminds, 't Barre Land) als presenterende instellingen (theaters in binnen- en buitenland) ten goede. Discordia maakt ook deel uit van het ACI (Amsterdams Cultureel Instellingenoverleg). Voor het eerst in haar geschiedenis zal Discordia zich dit jaar ook laten zien op de Amsterdamse Uitmarkt.

Onder het hiernavolgende hoofdstukje Spreiding wordt beschreven wat de huidige en verwachte speellocaties zijn, ook in het buitenland. De mogelijkheden om het publiek te bereiken bestaan uit een goede relatie met de programmeurs. Om die relatie te leggen, uit te bouwen en te bestendigen worden persoonlijke contacten aangegaan, zowel telefonisch, per mail als door persoonlijk bezoek. Ook wordt na elk bezoek een evaluatiegesprek gevoerd. Om nieuw publiek voor de voorstellingen te interesseren wordt in overleg met de programmeur en de afdeling publiciteit van een huis een gericht marketingcommunicatieplan opgezet, ervan uitgaande dat Discordia de komende periode kan beschikken over een (gedeelde) marketingcommunicatiemedewerker.

5. Spreiding

Maatschappij Discordia heeft sinds haar oprichting in 1984 een aantal vaste landelijk gespreide speelplekken. Dit zijn: Frascati/Amsterdam, Toneelschuur/Haarlem, Schouwburg/Rotterdam, Grand Théâtre/Groningen, Monty/Antwerpen, Kaaithheater/Brussel. Dit zijn ook de theaters die Discordia sinds 2001, toen door het wegvallen van subsidies Discordia over minder middelen ging beschikken, is blijven bezoeken.

De afgelopen jaren is het aantal speelplekken vanuit de wens om voorstellingen vaker te kunnen spelen en aan meer publiek te kunnen laten zien, uitgebreid. Theaters waar de afgelopen jaren ook gespeeld is en waarmee we een vaste relatie hebben opgebouwd of willen opbouwen, zijn: Theater Kikker/Utrecht, Bouwkunde/Deventer, Schouwburg/Utrecht, Corrosia/Almere, Natlab/Eindhoven, Theater aan het Spui/Utrecht. In België is daar NTGent/Gent erbij gekomen, waar we eind van 2016 de nieuwe Weiblicher Akt gaan spelen en in 2017 een week een repertoirevoorstelling (Bernhard).

Verder zijn we in gesprek met Ainsi/Maastricht, Stadstheater/Arnhem en Ins Blau/Leiden.

De (poly)coproducties van Discordia reizen ook al een paar jaar door Frankrijk en onlangs heeft Discordia een pitch gehouden voor de Europese programmeurs die zich onder de naam *House on Fire* verzameld hebben om een aantal voorstellingen die ook in een andere taal gespeeld kunnen worden naar het buitenland te halen.

6. Talentontwikkeling

Talentontwikkeling is inherent aan de werkwijze van de 'school' Maatschappij Discordia, omdat het werken met verschillende generaties deel uitmaakt van het continue onderzoek dat de groep doet op het toneel. Behalve de intensieve samenwerking met de Theatertroep, werkt de groep momenteel ook met Bartel Jaspers, Laura Mentink, Marjolein van der Meer en Bente van Arkel. Op basis van hoe het in het verleden is gegaan, zullen nieuwe gezelschappen onder de vleugels van Discordia blijven ontstaan (ook gezien de verschillende theateropleidingen waarmee de leden van Discordia in Nederland en in België in verband staan).

Uitgangspunt bij talentontwikkeling is het feit dat een generatie jonge/nieuwe theatermakers haar werk baseert op het fundament/de bibliotheek/de humuslaag die Discordia heeft gecreëerd en die een unieke schakel vormt tussen oud en nieuw. Dankzij het feit dat Discordia

nog onverminderd op het toneel aanwezig is, kan de groep haar opvatting, aanpak en ervaring in de praktijk doorgeven.

Voor de komende vier jaar is Discordia een coalitie aangegaan met een van de jongste groepen in Amsterdam, de Theatertroep. Discordia begeleidt de groep bij het ontwikkelen van haar werk en bij de professionalisering van haar instelling. Het traject mondt elk jaar uit in een gezamenlijke productie, aangevuld met andere ervaren spelers. Zo voegt Discordia een nieuwe schakel toe aan de vitale keten waarvan zij zelf het begin vormt.

'In de ontwikkeling van de Theatertroep is Maatschappij Discordia onmisbaar geweest. Zonder Maatschappij Discordia had de Theatertroep zich niet kunnen ontplooiën tot wat het nu is. De afgelopen jaren is de samenwerking tussen de twee gezelschappen geïntensiveerd. Dit wil de Theatertroep de komende jaren blijven doen. De Theatertroep put uit de rijke ervaring op het gebied van spel en dramaturgie van het gezelschap en trekt zich hieraan op.' – Patrick Duijthoff, Theatertroep

In deze samenwerking vloeien talentontwikkeling, kennisoverdracht en professionalisering van de theaterpraktijk samen, wat Discordia gedurende haar hele bestaan met nieuw opkomende theatercollectieven heeft gedaan. Ook zet Discordia de deuren van haar Amsterdamse werkplaats open om studenten van de Amsterdamse Theaterschool ruimte te geven om zich onder leiding van docenten te buigen over aspecten van de theaterpraktijk, en geven leden van Discordia les aan de HKU, het Conservatorium in Antwerpen, RITS en PARTS in Brussel, KASK in Gent en Artez in Arnhem. Die lessen hebben er in het verleden mede toe geleid dat groepen als Dood Paard, 't Barre Land, Hotel Modern, tg Stan, De Roovers en Tijdelijke Samenschooling naar het voorbeeld van Discordia zijn opgericht en zich in de stijl van Discordia op hun eigen manier hebben ontwikkeld. Zeer recent blijkt de invloed van Discordia bij het Vlaamse gezelschap De Tijd, dat na het vertrek van Lucas Vandervost, verdergaat onder de naam De Nwe Tijd en artistiek wordt geleid door de Nederlander Freek Vielen.

'De Oude Meesters, zo zie ik hen. De oude meesters die niet alleen het vak volkomen begrijpen, het ambacht beheersen, maar ook de menselijke staat. Hoe nonchalant die

*menselijke staat zich bezighoudt met geklier en poetsenbakkerij terwijl er ondertussen de wezenlijkste dingen bijna onopgemerkt aan het gebeuren zijn. Voor mij als theatermaker is het telkens een les in wat theater ook kan zijn; een ambacht. Een ambacht dat ervoor zorgt dat ze elke avond de voorstelling opnieuw moeten denken en maken en dat op sommige van die avonden zichzelf plots ontstijgt – kunst wordt.’ –
Freek Vielen (30)*

Voor jonge theatermakers speelt Discordia, zowel binnen als buiten opleidingen, de rol van vraagbaak, van het leggen van verbindingen, van het bieden en leveren van facilitaire ondersteuning en het lenen van spullen.

7. Toelichting op begroting, dekkingsplan en kengetallen 2017-2020

BATEN

Publieksinkomsten

We gaan uit van een toename van (in 2015 begroot) € 40.000,- naar € 81.000,-. Deze toename realiseren we door op meer vaste speelplekken buiten Amsterdam te spelen. Onlangs zijn we er in geslaagd om nieuwe speelplekken te verwerven in Rotterdam, Deventer, Almere, Eindhoven en Gent en doen we pogingen nog meer theaters voor onze voorstellingen te interesseren. In 2015 toerde Discordia langs verschillende Franse theaters. Mede dankzij deze tournee bedroegen de publieksinkomsten in 2015 € 75.000,-. Er wordt aan gewerkt om hier een terugkerende activiteit van te maken.

Coproductiebijdragen

Door het aangaan van coproducties verwachten we gemiddeld per jaar € 25.000,- aan coproductiebijdragen te ontvangen. Voorheen werd deze post begroot op € 0,-.

Overige inkomsten

Voor overige directe inkomsten begroten we een bedrag van € 22.500,- (2015 begroot € 10.000). Deze inkomsten worden gerealiseerd door werkzaamheden voor derden; het ontwerpen van decors, affiches, licht en toneelbeeld, regieopdrachten en lesgeven op verschillende theaterscholen.

INDIRECTE INKOMSTEN

Diverse inkomsten

Deze post bestaat voornamelijk uit verhuuropbrengsten van o.a. atelier en opslag. Hier verwachten we gemiddeld een bedrag van € 21.800,- per jaar.

Bijdragen uit private middelen

In 2015 hebben we de 'Vrienden van Discordia' opgericht. Deze vrienden hebben we benaderd met het verzoek ons financieel te ondersteunen. In korte tijd leverde dit een bedrag op van € 10.000,- euro. We zijn van plan ons zeer actief tot de vrienden te verhouden en hopen daardoor om jaarlijks zeker € 10.000,- euro aan giften te ontvangen.

SUBSIDIES

Fonds Podiumkunsten

In deze subsidieaanvraag gaan we uit van minimaal 100 voorstellingen per jaar in kleine zalen. Volgens de subsidieregels van het FPK is hiervoor maximaal € 75.000,- plus 100 x € 1250,- = € 200.000,- beschikbaar.

Daarnaast vragen we het maximaal beschikbare bedrag aan voor talentontwikkeling.

Gemeente Amsterdam

Vanaf 2009 ontvangen we een meerjarig Kunstenplansubsidie van de gemeente Amsterdam. In het Kunstenplan 2013-2016 bedraagt het jaarlijks bedrag € 117.370,-. Voor de periode 2017-2020 hebben wij een verhoogde aanvraag ingediend voor een jaarlijks subsidie van € 150.000,-.

LASTEN

Beheerslasten personeel

Deze betreffen een Financieel/zakelijk medewerker 0.5 fte en een publiciteitsmedewerker 0.4 fte.

De functie van financieel/zakelijk medewerker wordt tot op heden onbezoldigd vervuld. Een publiciteitsmedewerker wordt nieuw opgevoerd als gevolg van gewijzigd beleid.

Beheerslasten materieel

Huisvesting

Discordia huurt een atelierruimte in de Driekoningenstraat te Amsterdam plus opslag in Benningbroek; de kosten worden (ongewijzigd) begroot op een bedrag van € 46.000,-.

Organisatie-bureaunkosten

Deze post begroten we op € 20.750,- per jaar. Deze lichte verhoging is het gevolg van extra te verwachten accountantskosten (thans nihil).

Algemene publiciteit

Hiervoor hebben we een bedrag begroot van € 5.000,- per jaar om in staat te zijn een actievere publieksbenadering te realiseren.

Afschrijvingen

Afschrijvingen hebben we begroot op € 10.500,- per jaar. Dit is € 4.500,- lager dan het huidige niveau maar noodzakelijk vanwege het niet beschikbaar zijn van voldoende middelen.

Activiteitenlasten personeel

Uitvoerend personeel

We hebben voor de vijf vaste personeelsleden 3,8 fte begroot. Daarnaast is een post stagiaires begroot voor 0,5 fte en gasten ook voor 0,5 fte.

Activiteitenlasten materieel

Vorbereiding

Blijven op hetzelfde niveau.

Uitvoeringskosten

Gaan omhoog voornamelijk als gevolg van het meer spelen buiten Amsterdam.

Specifieke publiciteit

Voor de specifieke publiciteit hebben we een fors ruimer budget begroot als gevolg van een gewenst actiever publiciteitsbeleid. Deze post is van €9.750,- naar € 25.000,- toegenomen.

